

התקנת תורה

[בשבת אין לברור את העלון אא"כ ביד על-מנת לקרוא ממנו מיד אפילו מעט]

בס"ד גליון ס' פרשת תולדות ה'תש"פ

גליון שבועי לחניכי הישיבות בני התורה המקורבים לאורו של רביה"ק מוהר"ן מברסלב זיע"א

מתחדשים

חדשות המקורבים

דבר העורך

חשיפה: הקשר של מרן פוסק הדור לספרי ברסלב || מאת: דן כהן

על הקשר של מרן פוסק הדור הגר"נ קרליץ זצ"ל לספרי ברסלב יעיד הסיפור הבא: שמעון הינו בחור ליטאי שלמד בישיבה ליטאית מובהקת, שהתקרב לחסידות ברסלב. כשהגיע זמנו להקים בית בישראל, נפגש הוא עם בחורה ליטאית. השניים נשאו חן אחד בעיני השני, והחליטו להינשא אלא שהמשודכת בהשפעת משפחתה התנו עם החתן המיועד שלא ילמד בספרי ברסלב.

מכיוון שהצעת השידוך זו הייתה חשובה לו לשמעון הוא הסכים לתנאי זה, ולאחר החתונה המשיך ללמוד ולהגות בהצנע בספר ברסלב, בלי שכלתו תדע מזה. באחת הלילות גלתה הרעיה הצעירה כי בעלה מפר את התנאי שהתנו ביניהם והוא לומד ב"ספר המידות" שכתבו רבי נחמן מברסלב. הכלה שהרגישה כי "רומתה" ובעלה אינו עומד בדיבורו החליטה בעידודה של משפחתה הליטאית להיפגש אצל הדיין רבי נסים קרליץ שיכריע בעניינם. הועלתה אף טענה שאולי יש כאן מקח טעות ושמה הקידושין לא תפסו כלל...

הרב קרליץ שמע את טענות הצדדים, ואמר: "הקידושין בסדר גמור ואין מה לחשוש..." בתום הדין לקח הפוסק הליטאי את החתן לשיחת הדרכה והסביר לו שאי אפשר להתנות תנאי שלא ללמוד בספרי ברסלב, ספרים אלה הם חלק מלימוד התורה וזה נחשב למתנה על מה שכתוב בתורה.

רק אתה צריך ללמוד בהצנע ולא לעורר התנגדות מצד אשתך. תוך כדי דיבורו הוציא הפוסק ספרי ברסלב מספרייתו ואמר: "גם לי יש ספרי ברסלב ואני לומד בהם אך בהצנע..."

האברך הצעיר קיבל את דבריו של הרב נסים קרליץ ושמע להצעתו. כיום האברך הינו סבא לנכדים החולכים בדרך התורה והחסידות. אף זכה לכתוב ספרים המחזקים בעבודת ה' על פי תורת רבנו.

פשט ופנימיות
❖ ❖
עמוד 2

ללכת עם תורה
❖ ❖
עמוד 4

שער ברסלב
❖ ❖
עמוד 6

שו"ת ברסלב
❖ ❖
עמוד 7

שיחת חברים
❖ ❖
עמוד 8

שלום לקוראנו הנכבדים:

בגליון שלפנינו נפתח במדור מתחדשים עם הקשר של מרן פוסק הדור הגר"נ קרליץ זצוק"ל לספרי ברסלב; נעבור למאמר נפלא על הפרשה במדור פשט ופנימיות (מומלץ גם לשמוע את השיעור מתוך קו המקורבים); לאחר מכן נכנס למדור ללכת עם תורה - ניצוצות אורה בהבנת תורת רבינו הקדוש - תורה זו; במדור הבחיר שער ברסלב נתחדש בסידרה חדשה ונפלאה בכיבוד דרך ברסלב, וכעת בעניין השילוב בין דרך ברסלב לדרך ליטא, הילכו שניהם יהודי? נמשיך עם שו"ת ברסלב - המאלפנו דעת נפלאה - בעניין שהקליפה תמיד קודמת לפרי; ונסיים עם פינת שיחת חברים מחוקת ומעוררת, עם השגחה פרטית שגולגלה ע"י הפצה מקורית ומעניינת.

* * *

ברוך ה' אנו זוכים להוציא את העלון זה השנה השניה. פנינו להרחבת העלון ולשיפורו לשביעות רצון קוראנו הנאמנים. לצורך כך אנו נשמח לקבל את הארותיכם והערותיכם בנוגע לכל חלק מהעלון. אנו מעוניינים לחזק את ההפצה ברחבי הארץ. לכן נבקש בזאת מכל המעוניין להיות מפיץ בשכונה \ ישיבה \ כולל \ בית הכנסת שלו - נא לעדכן אותנו. אפשר גם להשאיר הודעה בקו.

כמו-כן במידה ויהיה ביקוש - נתחיל בשליחת העלון בדואר לכל המעוניין (בתשלום הודשי). ניתן להשאיר הודעה בקו המקורבים השלוחה: 72.

בברכת חורף בריא גדוש עליה והצלחה!! העורך

השיעורים הקבועים

השיעורים הקבועים לשבת פרשת תולדות ולשבוע פרשת ויצא						
יום	חדש כסלו	הדף היומי מסכת נדה	משנה ברורה עמוד היומי 'דרשו'	ליקוטי מוהר"ן ח"ב	ליקוטי הלכות חלק ז	העמוד היומי ב'זוה"ק' תיקוני זוהר
ז	ב	לח	חזרה	ו.	רכב	קז:
א	ג	לט	תמו, ה	ו:	רכב	קח.
ב	ד	מ	תמו, ה	ז.	רכב	קח:
ג	ה	מא	תמו, ה	ז:	רכב	קט.
ד	ו	מב	תמו, ה	ח.	רכה	קט:
ה	ז	מג	תמו, ו-ז	ח:	רכו	קי.
ו	ח	מד	חזרה	ט.	רכו	קי:

התורה הנלמדת בחבורת 'תמימי דרך' העולמית: ליקוטי מוהר"ן, חלק ראשון, תורה יד.

עלון 'המקורבים' ©

ליצירת קשר, לתרומות, להנצחת שם, לקבלת הגליון באימייל, למוקדי ההפצה, ולפרסום בגליון פנו לקו 'המקורבים': 077-31-40-331 והשאירו הודעה בשלוחה: 72 או לאימייל:

E0773140331@GMAIL.COM

* * *

ניתן לתרום (וכן לקבל את הגליון עד לביתכם) דרך מכשירי 'קהילות' בכל רחבי הארץ; וכן דרך קו 'קהילות': 0732757000 בשלוחה: 11818 (בכל האופנים יש לציין: עבור עלון המקורבים, וכשהתרומה היא דרך הטל' יש להשאיר הודעה לאחר מכן בקו המקורבים הנ"ל בשלוחה 72 על סך התרומה, ושחיא מיועדת לעלון זה) תזכו למצוות!

* * *

נשמח לקבל כל חומר לגליון ע"י שליחה לכתובת האימייל הנ"ל עד יום שני בערב בצירוף שם מלא ומיקום עיר! (אפשר שם וכתובת בדויים, ולציין זאת), עם זאת, אין התחייבות שהדברים יפורסמו, ואין לראות באי-פרסומם שום צד פגיעה (יתכנו הרבה סיבות, גם טכניות), בהצלחה!!

~ שלשה אבות – שלשה יסודות ~

מעשרין את התבן ואת המלח. ובאמת הוא תמוה מאד, שהרי בהמשך הפרשה נראה בפירוש שידע מי זה עשיו: א. נשא נשות כנען, והיו מורת רוח ליצחק עד שנתעוור. ב. הוצרך להזהירו שיביא לו שהומה ולא טריפה ולא מן הגזל. ג. אמר 'הקול קול יעקב', כי ידע שעשיו אינו מדבר בלשון רכה, וגם אינו מזכיר שם שמים (והרמב"ן ביאר עניין זה בדרך הפשט, שמחמת היותו מצוי בשדה, נוהר שלא להזכיר שם שמים במקומות שאינם ראויים).

הרחבת העניין – אור החיים וקדושת לוי

בדברי ה'אור החיים' הקדוש (וכן בספר הקדוש 'קדושת לוי') מרחיב יותר, ומבאר שיצחק נולד עם נשמה מסטרא דנוקבא ולא היה ראוי להוליד, ובעת העקדה נסתלקה נשמתו וקיבל נשמה חדשה מסטרא דדכורא, ואז קיבל כח ההולדה ואז נולד זיווגו (וכמבואר כל זה בזה"ק).

ואם כן, כשבא הכתוב לספר תולדותיו של יצחק, מוכרח לחזור ולהודיע מניין היה לו בכלל כח ההולדה, ולכן הוזכר ואומר 'אברהם הוליד את יצחק', דהיינו שאברהם הכנים בו כח להוליד על ידי שעקד אותו. ולכן גם ממשך ומספר 'יהי יצחק בן ארבעים שנה', כי רק אז היה לו כח להוליד ולא קודם לכן.

ובעניין העיבור הוא מבאר, שמחמת גודל הדוחק שהיה במעייה, היה נראה לה שהעיבור הזה אין לו קיום, ולכן הצטערה על כך שלחנם היא סובלת צער העיבור, ונתגלה לה שבאמת יש לזה קיום, אלא שמחמת שיש לה תאומים המנוגדים זה לזה נעשה אצלה דבר משונה כזה. ובקדושת לוי מבאר שנשים צדקניות אין להם צער העיבור (וכמבואר בדברי האריז"ל), ולכן היה לה צער מזה שהשבה אולי אינה צדקנית, ונתגלה לה שהוא מחמת העובר שבמעייה ולא מחמתה.

ובעניין עשיו מבאר האור החיים, שיצחק ידע שעשיו הוא רשע, אלא שרצה להזהירו בתשובה, ולכן אהבו וקרבו מאד וגם רצה לתת לו את הברכות – כדי שעל ידי זה יתעורר לחזור בתשובה. ובקדושת לוי מבאר יותר בעומק, שרצה יצחק להעלות הניצוצות שבו, ולכן ביקש ממנו להביא לו ציד, כדי שעל ידי אכילתו יברר הניצוצות הקדושות שבו.

פנימיות העניין – קדושת לוי וליקוטי הלכות

בקדושת לוי, וכן בליקוטי הלכות – מוסיפים ומבארים פנימיות העניין, ועל פי דבריהם מבואר, שבפרשה זאת מגלה התורה מהותם של שלשת האבות, שהם היסודות של עם ישראל, שעליהם נאמר 'זהחוט המשולש לא במהרה יינתק'.

כלומר, האבות הקדושים היו צריכים לגלות ולבנות את כח הקדושה בעולם – מתוך בחירה עצמית ויגיעה גדולה. וכל אחד עשה זאת בדרך אחרת – עד שעל ידי שלשתם יחד נגמר בניין הקדושה שבנוי משלשה קצוות וכמו שיתבאר, ומכאן ואילך – אחר שכבר יש את יסוד הקדושה בעולם – כל ההמשך הוא תולדה טבעית לזה.

ובזה מתבאר הפסוק 'ואלה תולדות יצחק בן אברהם' – היינו שאין זה בדרך ממילא, אלא היה צריך להתייגע על זה להיות 'בן אברהם', וממשך הכתוב ואומר 'אברהם הוליד את יצחק', היינו שמחמת שכל אחד הלך בדרך חדשה; אברהם בדרך אחת, ויצחק בדרך אחרת – על כן משניהם יחד נולד יעקב שהוא הדרך השלישית, ומכאן ואילך כולם הם תולדות טבעיים של שלשת האבות הללו.

* * *

לאחר שספרה התורה באריכות עניין אברהם אבינו, בפרשיות לך לך, וירא, והיו שרה. מתחילה התורה לספר בעניין יצחק אבינו, וזו הפרשה היחידה שעוסקת ביצחק אבינו, כי פרשת ויצא ופרשת וישלח עוסקות ביעקב אבינו, ואף בפרשה זו – תולדות – יש הרבה עסק עם יעקב אבינו, ורק חלק מהפרשה עוסקת ביצחק.

אם כן בפרשה זו יש לחפש ולמצוא מהות עניינו של יצחק אבינו. וכפי שנראה בעז"ה – בפרשה זו מתבאר עניינם ומהותם של שלשת האבות, שהם שלשת יסודות היהדות (ולכן רק שלשתם נקראים 'אבות' (כמו שאמרו חז"ל בברכות טז, ב), כי הם האבות של היהדות).

* * *

הפסוק הראשון כולו פלא, שמתחילה התורה לספר 'ואלה תולדות יצחק', ותחת להמשיך ולפרט מי הם תולדותיו, מספרת על לידתו של יצחק בעצמו ואומר 'בן אברהם', וחוזר שוב ומדגיש 'אברהם הוליד את יצחק' (ועמדו בזה כל המפרשים). וגם צריך ביאור הלשון 'הוליד' את יצחק, ולא 'ילד'.

כמו כן צריך להבין ההדגשה 'יהי יצחק בן ארבעים שנה' (שלא נאמר באף אחד בתורה באיזה גיל נשא אשתו, מלבד יצחק ועשיו). וגם ההדגשה 'בת בתואל הארמיו' ו'אחות לבן', ומדוע נכלל שוב לאחר שזכר באריכות בפרשה הקודמת (ולא רק כאן, אלא גם בסיום הפרשה חוזר הפסוק שוב ושוב לספר שבתואל הוא אביה ולכן הוא אחיה).

הפרשה מומשיכה לספר את מעשה הפלא של סדר השתלשלות לידת יעקב ועשיו, ומספרת שרבקה הייתה עקרה, וגודל צער העיבור שהיה לה, והנבואה שנאמרה לה אודות מהות שני הבנים שבקרבה, וכן סדר לידתם שעשיו הקדים לצאת ויעקב אחז בעקביו. שכל זה אינו כלל בסדר העולם, וכולו אומר דרשני.

ועיקר הפלא הוא הפסוק 'ויאהב יצחק את עשיו כי ציד בפיו, ורבקה אוהבת את יעקב', שהוא פלא והפלא. וכי לא ידע יצחק מהותו של יצחק, ומדוע לא אהב לפחות את שניהם בשווה.

ביאור הפשט – רש"י ורמב"ן

והנה רש"י הלך בדרך הפשט, שאכן באה התורה לספר תולדותיו של יצחק, אלא שהיה צריך להדגיש שיצחק הוא בנו של אברהם, מחמת ליצני הדור שהיו אומרים מאבימלך נתעברה שרה. והרמב"ן מבאר שמחמת שבסיום הפרשה הקודם סיפרה התורה על תולדות ישמעאל, אם היה מומשיכה ומספרת על תולדותיו של יצחק, היה נראה כאילו הם שווים, ולכן כשהזכירה לספר על יצחק, התחילה לספר מתחילת ההשתלשלות – אברהם הוליד את יצחק, ורק הוא נחשב לזרעו, וממנו ממשך הושוות האמיתית.

וכן המשך הפרשה מתבאר בדבריהם בדרך הפשט והטעם שמספר על גילו של יצחק, כדי לבאר סדר הדברים והטעם שהמתין כל כך (כמו שביאר רש"י). וכן צער העיבור היה מחמת שהיו תאומים, ומחמת גודל הצער לא רצתה את העיבור (רש"י) או לא רצתה לחיות (רמב"ן), והלכה לשאול את שם ועבר (רש"י) או שהלכה להתפלל (רמב"ן), ונאמר לה בנבואה עניינם של יעקב ועשיו. כמו כן גם סדר הקדימה שנולד עשיו תחילה, נתבאר בדברי רש"י בדרך הפשט, וכן עניין המכירה.

ולדבריהם הטעם שאהב יצחק לעשיו הוא כפשוטו מחמת שהיה מביא לו ציד. ובאמת לא ידע רשעותו, מחמת שרימה אותו על ידי שאלותיו כיצד

אברהם אבינו עבד את השם יתברך במדת האהבה והחסד וכמו שנאמר 'אברהם אהבני', ויצחק עבד את השם יתברך במדת היראה והגבורה וכמו שנאמר 'פחד יצחק', ויעקב עבד את השם יתברך בדרך הממוצע שכולל אהבה ויראה – והוא מדת ה'תפארת' שמזוגת בתוכה חסדים וגבורות כאחד.

והנה כל אחד מהשניים (אהבה לבד או יראה לבד) – אין לו קיום, כי עבודת ה' מאהבה פירושו מתוך רצון והשק. אמנם לא תמיד יש השק ורצון, וגם יש רצונות לדברים אחרים. וכן להיפך – עבודת ה' מיראה פירושו מחמת שמוכרח לעשות, שהרי השם יתברך נמצא כאן ומצווה אותו לעשת כך. אמנם אם אין בזה חיבור ורצון והשק, אזי נעשה שני קלקולים: א. מחמת גודל היראה, נופל האדם להומרות ודקדוקים ולעולם אינו מרגיש שיצא ידי חובתו. ב. מטעם זה בעצמו, הוא נשבר ומתייאש ונופל לגמרי מעבודת ה'.

ולכן, גם אברהם וגם יצחק – נולד מהם פסולת, שהם ישמעאל ועשיו. ישמעאל הוא הפסולת של האהבה, ולכן הוא מרמוז על התגברות התאוות וההפקרות. ועשיו הוא הפסולת של היראה, ולכן הוא מרמוז על עזות פנים ותוקף הדין, והתוצאה של זה היה שבתחילה היה לו הומרות ודקדוקים ושאל כיצד מעשרים את התבן ואת המלה, ולבסוף פרק עול לגמרי ונלא חזר בתשובה כמו ישמעאל.

ואמנם בוודאי אברהם אבינו בעצמו ויצחק אבינו בעצמו – היו צריכים ללכת בדרך זו, כי זה היה תפקידם – לגלות כל אחד, אחד מיסודות הקדושה. ובוודאי הם זכו לעבודה שלמה בלי רכב, כי אברהם היה דבוק כל כך באהבת ה', שלא היה שום רצון ואהבה אחרת אלא אליו יתברך ונלכך היה לו ארבע מאות פרקים של עבודה זרה, כי כל דבר שלא היה לגמרי בדבקות עם השי"ת היה נחשב אצלו עבודה זרה, וכן יצחק היה לו יראה גדולה כזאת שמביא לידי ביטול, ושוב אין מקום להומרות ולייאוש.

אך 'תולדה' לא יכול להיות מזה, כי ה'תולדה' של אהבה לבד או יראה לבד – יכול להיות ה'ישמעאל ועשיו. ורק על ידי החיבור ביניהם שהוא יעקב, יכול

להיות תולדה והמשך. כלומר, כשיש מצד אחד אהבה, דהיינו השק ורצון וחיבור פנימי, ומצד שני יראה, שיודע את אשר לפניו ומוכרח לקיים רצון ה' – נעשה השלימות בלי שום פסולת וקלקול. דהיינו בלי הפקרות ובלי הומרות יתירות ושברון לב.

ודבר זה נעשה בעקדת יצחק, שאז נעשה חיבור בין אברהם ויצחק. כי אברהם שהוא מדת האהבה והחסד – הוצרך לעשות מעשה של גבורה ודין, ולבטל עצמו לציווי השם יתברך בלי חיבור והכנה. ויצחק שהוא מדת הגבורה – הוצרך למסור נפשו שהוא תנועה של אהבה, כי מסירות נפש מניע מ'שלהובין דרהימותא' (זוה"ק) לפניו משורת הדין מחמת גודל האהבה. ובזה נעשה חיבור ביניהם שכל אחד קיבל המידה של השני, ואז נתחדש בהם כח ההולדה, שמוזה נולד יעקב.

* * *

והנה בין אברהם ובין יצחק – נמשכו יותר לאהוב את הבן הדומה להם. ולכן אברהם התפלל על ישמעאל – שהיה מדתו מדת האהבה כמותו, ויצחק אהב את עשיו – שהיה מדתו מדת הגבורה כמותו. ובוודאי ידע אברהם שהעיקר הוא יצחק, ויצחק ידע שהעיקר הוא יעקב, אלא שסבר שעשיו יסייע ליעקב וכן אברהם סבר שישמעאל יסייע ליצחק, כמו שהיה לבסוף.

ולכן אהב יצחק את עשיו – מחמת שרצה שיעקב יוכל להשתמש גם הוא במדת הגבורה והעזות כפי הנצרך לעבודת ה', וגם רצה שעשיו יעשה כשבילו העבודות החיצוניות להביא לו פרנסה כדי שיוכל לעסוק בתורה כמו יששכר וזבולון, ולכן רצה ליתן לו הברכות. אמנם רבקה ידעה את האמת שעשיו אינו משמש את יעקב אלא כפי שנתגלה לה בנבואה שהם שני הפכים ולוחמים זה בזה, ולכן אהבה רק את יעקב, ורצתה שהוא יקבל הברכות. ואז באמת נעשה הברור הגמור, וידע יצחק שעשיו הוא הקליפה וגמור אומר לברך את יעקב בלב שלם.

ניתן לשמוע את השיעור של מאמר זה בקו 'הניכוי הישיבות' – ברסלב: 077-31-40-331 בשלוחה: 34

מעוניין שהעלון ימשיך להיות מודפס?

אנו זקוקים לתרומה שלך!

ניתן לתרום דרך 'קהילות' בקופת 'עלמא דאורייתא' –

עלון 'המקורבים'.

לתרומה בדרכים נוספות

נא להתקשר:

054-848-73-17

קו 'זניכי הישיבות' – ברסלב בני התורה המקורבים לאורו של רביה"ק מוהר"ן מברסלב זי"ע 077-31-40-331

שלוחה: 1	הודעות ועדכונים.
שלוחה: 2	לשמיעת חלק מהגלינות הנפלאים שעי' 'הקבצו'.
שלוחה: 3	1 - לשיעורים וכנסים שנמסרו למקורבים. הרב ישראל מאיר גלינסקי שליט"א: 0 - שיעורים אחרונים. 4 - שיעורים משנת תשע"ט.
שלוחה: 4	1 - שיחת חברים \ הודעות מאזינים. 2 - להשאת הודעה למאזינים. 3 - לשלוחת 'הליכה עם תורה' - 'חבורת תמימי דרך'. 4 - למענה וייעוץ.
שלוחה: 5	סיפורי התקרבות וראיונות.
שלוחה: 6	1 - פניני ליקוטי מוהר"ן על התורה. הרב שרגא זילברמן: 2 - שיעורים בליקו"מ. 3 - שו"ת ברסלב. 415 - שיעורים מכלל משפיעי אני"ש. 6 - שיחות ומכתבי מוהר"א"ש. 7 - הזוה"ק בלשה"ק. 8 - דברי גדולי ישראל במעלת לימוד עמוד היומי בזה"ק.
שלוחה: 7	1 - שיעורים ברחבי הארץ. 3 - חברותות ברחבי הארץ. 2 - להשאת הודעה לביקוש שיעור או חברותא.
שלוחה: 8	1 - שירי ברסלב שורשיים. 2 - שירי ברסלב חדשים 34 - שירים כלליים. 5 - שירי 'דרשו'. 6 - תיקון הכללי בניגון.
שלוחה: 9	1 - שידור חי.
שלוחה: 0	0 - הודעות קבועות ונחוצות.

על הפרשה ||| פנינים על פרשת השבוע לאור תורה זו

תפילת יצחק ורבקה

מבואר בפרשה עניין זה שיצחק ורבקה היו עקרים, והתפללו הרבה להשי"ת עד שנפקדו, וכדכתיב "ויעתר יצחק לה' לנוכה אשתו" ואמרו חז"ל (מסכת סוכה דף יד עמוד א'): "למה נמשלה תפלתן של צדיקים כעתר, לומר לך מה עתר זה מהפך את התבואה כגורן ממקום למקום, אף תפלתן של צדיקים מהפכת דעתו של הקדוש ברוך הוא ממדת אכזריות למדת רחמנות", ומכל זה רואים עוצם מעלת התפילה שיוכלה לעשות ניסים, וכפי שמאריך רבינו במאמר הזה שעיקר התפילה צריך להיות באופן של אמונה בניסים, לידע שיש מחדש ובידו לחדש דבר כרצונו, וידוע מה שמוכח בספח"ק שהטעם שהאבות היו עקרים, כדי להראות שכל יצירתם של כלל ישראל הוא בכחי' נם ולמעלה מדרך הטבע, וכן הוא לדורות שכל עניין קיומו של עם ישראל בכללות ובפרטות הכל הוא בדרך נם למעלה מן הטבע.

יעקב ועשיו

ובהמשך הפרשה מבואר עניין יעקב ועשו, שזה ממש בחי' עצת הצדיקים שהם בחי' אמת ועצת הרשעים בחינת עצת הנחש, כי יעקב הוא בחי' אמת כידוע, וע"כ עסק בתורה כמו שכתוב "ויעקב איש תם יושב אהלים", כי הלך

בדרך אמת ולא נטה אחר עצות הנמשכים מוזהמת הנחש, אבל עשו נמשך אחר זוהמת הנחש ועל כן נפל מאוד בעצות שהם הפוכות מן האמת, עד שנדמה לו שכדאי למכור את הבכורה עבור נזיד עדשים, ואחר כך התחרט בזה בעצמו כמובן.

הברכות שייכות ליעקב

וע"כ עסקה רבקה והשתדלה מאוד שהברכות לא יהיו אצל עשיו רק אצל יעקב, כי עשיו היה הולך אחר עצות הנמשכות מוזהמת הנחש, וכל רצונו בברכות הוא רק בשביל שיהיה לו גשמייות שיוכל לילך יותר ויותר אחר תאוות ליבו, ובוה יהיה קלוקל גדול לשפע שיבוא אליו, ורק יעקב ראוי לברכה כי הוא עוסק בתורת אמת ומזדכך מוזהמת הנחש, וע"כ יהיה תיקון לכל השפע שיבוא אליו וייצחק היה סבור שעשיו שייך קצת לצד הקדושה ורוצה להחזיק ידי יעקב ע"י השפע, וכמובא מזה בליקוטי הלכות, אבל האמת שעשיו לא היה לו שום רצון להזדכך מוזהמת הנחש, וע"כ כששמע יצחק שמכר עשיו את הבכורה ליעקב הסכים שיהיו הברכות ליעקב, כי בזה גילה עשיו שאין לו שום רצון להזדכך מוזהמת הנחש ומכזה את הבכורה בשביל נזיד עדשים, וע"כ אין ראוי לו הבכורה.

הערות וביאורים ||| פניני הערות וביאורים לפי סדר מהלך התורה

ג. ואי אפשר לבוא לאמת אלא על ידי התקרבנות לצדיקים וילך בדרך עצתם, ועל ידי שמקבל מהם עצתם נחלק בו אמת, כמו שכתוב (תהלים נ"א): "הן אמת הפצת" בשאתה הפין אמת" בטחורת ובסתם חקמה תודיעני", כי העצות שמקבל מהם הוא בחינת נשואין וזווג, וכשמקבלין עצות מרשעים הוא בחינת נשואין בקלפה, וזהו "הנחש השיאני" (בראשית ג) לשון נשואין, עצות הנחש שקבלה הוא בחינת נשואין, ועל ידי נשואין הטיל בה זקמא, ובמעמד הר סיני פסקה זוהמתו (שפת קמו) כי שם קבלו תרי"ג עטין דקדושה (זהר יתרו פ"ב): והיותה להם נשואין בקדושה, ולמה נקרא עצה בבחינת נשואין? כי (ברכות סא) הקליות יועצות, וקליות הם כלי ההולדה, כלי הורע.

נמצא, ששמקבלין עצה מאדם כאלו מקבלין ממנו זרע והכל לפי אדם אם רשע או צדיק ובשביל זה התורה מתיש בה (סנהדרין ב): ונקראת תושיה פי הם תרי"ג עטין כמו שכתוב (משלי ח): "לי עצה ותושיה", ועצות הם במקום נשואין, בחינת זווג המתיש בה.

ועצת הצדיק הוא בלז זרע אמת, וזה פרוש (ירמיה ב): "ואנכי נטעתיך שורק", בחינת הנאולה, כמו שכתוב (זכריה י): "אשרקה להם ואקבצם", ועל ידי מה? על ידי: "בלז זרע אמת" (שם בירמיה) וסיום הפסוק "ואנכי נטעתיך הנ"ל, על ידי עצת הצדיקים תבוא לאמת, ועל ידי זה נקראת אמונה, כד אתחבר בה אמת, ועל ידי זה תבוא הנאולה בנ"ל, כי הוא מקבל טפי השכל של הצדיק על ידי עצה שמקבל ממנו, וזה: "הן אמת הפצת בטחורת", בקליות, "חקמה תודיעני" שאזכה לקבל טפי המת, טפי השכל על ידי עצה שאקבל מהם ואז אזכה לאמת כי השפיו השכל נקרא "בלז זרע אמת".

ע"י הליכה בעצת הצדיקים נחלק בו אור עצום של אמת

בזה מבאר רבינו את הדרך לבוא לאמונה שהוא ע"י אמת וכנ"ל, ואמת היינו עצת הצדיקים שהוא בבחינת "כולו זרע אמת", וכשאדם מקבל את עצת הצדיקים והולך בדרך עצתם נחלק בו אמת, ועי"ז הוא ממש מתחבר עם האמת הזו, כי עצה היא ממש בבחינת נשואין וזווג ועד כדי שזה מחליש כח כמוהם, וממילא עי"ז מאיר בו הארה עצומה של אמת, ועי"ז זוכה לאמונה, וזה עניין נורא מאוד מהו הכח של עצת צדיקים, כשאדם לומד זאת, ועוסק בזה, ובעיקר כשהולך עם זה, שע"י נחלק אור עצום כנשמתו, אור של אמת, וזה עצמו קדושה עצומה ונוראה כי האדם מתחבר לזה ממש בבחינת נשואין, ועי"ז זוכה האדם לאור האמונה.

הזהירות שצריך להיזהר מעצת רשעים

ומכל זה מובן עוצם הזהירות שצריך להיזהר מעצת רשעים, ויעויין בלשון מוהר"ן בליקוטי הלכות (הלכות פסח הלכה ז אות יב): "ועל בן פתח דוד הפלג, עליו השלום, את ספרו בשבב מו שזוכה להנצל מעצות רעות האלו של הרשעים והחולקים על האמת, כמו שכתוב, "אשרי האיש אשר לא הלך בעצת

רשעים וכו'". הרי שהשבב הראשון שבספרו שמשבח את הצדיקים הכשרים הוא מה שזכו לבלי לילך בעצת רשעים המרחקים מן האמת, כי זהו העקר להנצל מעצתם הרעות, שהם עצת הנחש, שעל ידי זה זוכין לקבל עצות קדושות של צדיקי אמת, שהם בחינת תרי"ג עטין דאורייתא, שעל ידי זה זוכין לאמת ואמונה, שעל ידי זה עקר הנאולה וכו' בנ"ל". וכיוצא בליקוטי הלכות (הל' מוקה וממכר, הלכה ג אות ז): "פי דוד הפלג, עליו השלום פתח ספרו בשבב העובדים את ה' באמת, ולא מצא מעלה טובה להאדם כמעלת התרחקות מעצת רשעים ולהתקרב לצדיקים, כי זהו היסוד והעקר שהכל תלוי בו, כי עקר הברור והתקון של כל אדם שבעולם הוא על ידי הצדיקים האמתיים. ועל כן העקר להתרחק מעצת רשעים וכו', החולקים ומתנגדים על הצדיקים האמתיים", יעו"ש עוד.

תרי"ג עטין ועצת הצדיקים

והנה עניין זה הוא גם כלפי התרי"ג מצוות שהם תרי"ג עיטין, שכל ידיעה של איזה דבר תורה או הלכה, היא בחינת חקיקה של אמת שנחלק במה האדם וזה מאיר בו הארה נוראה ועצומה של אור האמת שע"י יכול לזכות לאמונה ויעויין בספר המידות (לימוד אות י): "כל ידיעה במשפטי התורה, הן מצוות

שבין אדם לחברו הן מצוות שבין אדם לקונו, הידיעה הזאת בעצמה היא הצלחת הנפש, ולהנ"ל מובן היטב כי הוא אור של אמת שמאיר בנשמת האדם, וכמו כן על עצת הצדיקים המופלגים שנמשך ממקום גבוה מאוד, שכשזוכה לילך בדרך עצתם נחקק בו אמת וכי כפי עומק הגלות שנמשך יותר ויותר וזהמת הנחש כך נצרכים עוד עצות שנמשכים משרש עליון וגבוה מאוד, כי צריך להינצל מעצת רשעים שנמשך מזהמת הנחש ולזכות לאור האמת והאמונה, וכפי שיתבאר עוד לקמיה באות ה).

יש דרגות בהשגת האמת שהוא דרך ההתקרבות להשי"ת

ובאמת הכל הוא עניין אחד כי עיקר האמת היא הדעת והעצה איך להתקרב אל השי"ת, ובוה ההתחלה היא בתר"ג עיטין, שגם בזה יש כמה דרגות, ועדיין צריך עצות ע"ז עצמו איך להתקרב עי"ז להשי"ת, וכפי שמבאר מוהרנ"ת (ליקוטי הלכות, הלכות פסח הלכה ז אות ה): "ועקר ההקב"ה והפ"ח הוא בשו"כין על ידי זה ההקב"ה להתקרב להש"ם ותב"ר ותל"ת ולעבודתו באמת. וכל מה שמתקרבין אל האמת יותר נקרא מהין דגדלות יותר, שזהו בחינת בן המש למקרא בן עשר שנים למשנה בן ט"ז וכו', שמבאר בפגנות של פסח, שהם כלל כל המחין דקטנות ונדלות ראשון ושני, שפרפו במשנה זאת, עין שם.

"וכל אלו המחין כלולים באמת, כי בן המש שנים למקרא. ואז זוכין לקבל מ"ח אמת על ידי מקרא, שהוא מ"ח של אמת, כי כל המחין כלולים בהתורה, שהיא בחינת אמת, כמו שפ"ת, "תורת אמת וכו'". אבל מהמת שאין התינוק יכול לקבל אז כי אם המקרא בפשוטו, על בן נקרא עדין מהין דקטנות מהמת שאינו יודע עדין עצם האמת הנעלם במקרא, שהוא כל דיני מצוות התורה הנעלמים בהמקרא, כי במקרא עדין אין יכולין להורות שום דין ואין יודעים עדין איך לקום שום מצוה, כי כל מצות תפלין נאמר בתורה פסוק אחר, "והיה לאות על ידך וכו'". ואין יודעין איך לכתבן ולהניחן וכל פ"ט הדינים עד שלומדים תורה שבעל פה. וכן בשאר המצוות, ועל בן בשתינוק לומד מקרא אף על פי שהוא מ"ח אמת, אבל מהמת שעדין עצם האמת נעלם שם, על בן נקרא מהין דקטנות ואחר כך נתגדל המ"ח יותר וזוכה למשנה, ושם מבאר האמת יותר, כי שם מבארי דיני התורה, אבל מהמת שגם ממשנה אי אפשר להורות דין, כמו שאמר רבותינו זכרונם לברכה, על בן אין המ"ח נתגדל בשלמות, כי עדין לא זכה להשיג האמת בשלמות ואחר כך בשו"כ להמקרא ולאסוקי שמעתיא אליבא דהלכתא ולומד גמרא ופוסקים וזוכה לידע כל דין ומצוות התורה באמת, והו בחינת מהין דגדלות באמת ועקר הגדלות המחין הוא מה שזוכה לידע אמתת הדין על מכונו.

"אבל גם במחין גדלות יש פ"ה בחינות, כי אפלו בשו"כ אמתת הדין והמצוה, עדין צריכין להשיג ולידע איך לזכות לעבד את ה' באמת לקים כל המצוות באמת פרצונו ותב"ר, כי לא המדרש הוא העקר אלא המעשה, ועל זה צריכין להתניע כל זמן עד שיוזכה לעבודת ה' באמת. ועל ידי זה זוכה להקיר אותו ותב"ר שהוא עצם האמת, שזהו עקר התכלית, כמו שפ"ת, "אל יתהלל חכם בהקמתו וכו' כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי וכו'".

העצות נמשכות מהכליות

והנה עניין זה שהעצות נמשכים מהכליות, אינו סתם עניין מציאותי, אלא פנימיות העניין שהעצה באה מהמה ומניעה עד הכליות ששם מתבשל כביכול בחינת המ"ח הזה עד שנעשה מזה בחי' עצה ונחיינו שזה כולל את כל הגוף, מהמה ועד הכליות, וכל זה בא ע"י ההתבוננות והעיון עד שזוכה לאמתת העצה, וכפי שמבאר מוהרנ"ת (ליקוטי הלכות, הלכות פסח הלכה ז אות ה): "כי העצות הקדושות הם על ידי ישוב הדעת, כי בכל מקום שיש עצה אינו בהפזון ובהקלה, רק צריכין לישב דעתו היטב לחשוב מהשבות לשות עצות בנפשו איך להתנהג באופן שיוזכה אל אמתת התכלית ששבשכיל זה נב"ר בזה העולם השפל המלא מ"כאו"ב וכו'. וזהו בחינת המ"ח המ"ח דקדושה, שבוה כלל כל מה שמינינים בעיני גדול בכל דברי התורה כדי לברר הדין הקדוש על בריו או מי שמינין באמת כדי לחפש הדין דאורייתא אמתיים כפי בחינתו או מי שהושב

מהשבות איך לזכות לעצה אמתית איך להנצל מהכלי עולם הזה ולזכות לעבודת ה' באמת, שכל זה הוא בחינת עצות קדושות, שהם בחינת המ"ח המ"ח דקדושה, כי העצה הוא מ"ח המ"ח שנמשכה מן המ"ח ונתפשלה בפליות היעצות, שזהו בחינת מ"ח הי"ר הנמשכין מן המ"ח ונתפשלין גם בן בפליות, שהם כלי התורה, (כמבאר בהתורה הנ"ל). והתפשלות מ"ח המ"ח בפליות בשכיל להוליד הולדה דקדושה או להוליד עצה קדושה, זה בחינת המ"ח ושאר דקדושה, שהם מהמיצין את הע"פ שתהיה מטעמת יותר לאכילה".

ההתחלה הוא לילך באמונה ואח"כ יזכה להבין את העצה

ואמנם אף שההתחלה היא לילך בדרך העצה שמגלים הצדיקים אע"פ שאין מבינים את העצה, רק ע"י אמונה בעצה, אבל עי"ז בעצמו יזכה להבין את האור והדעת שמונה בעצה ועי"ז יחקק בו האמת באופן גבוה יותר, וכמו שהאר"ך בזה ב'פרפראות' על פי מה שמביא רבינו בסוף המאמר את המאמר של יכול יהיו לומדים ואינם מבינים.

ו"ל שם: "ועל ידי שמקבל מהם עצתם נחקק בו אמת רוצה לומר כי עצת הצדיק הוא כולו זרע אמת, היינו כי השכל הקדוש של הצדיק והשגתו הקדושה הוא בחינת אמת ברור זך וצלול, ועצותיו הקדושים הם בחינת מ"ח השכל שלו כי בוודאי בכל עצות ועצות יש לו שכליות קדושים ודרכים נפלאים והשגות עמוקות, שהם בחינת עצם אור האמת ועל כן זה שזוכה לקבל עצתם הקדושה, אף על פי שאינו מביין עדיין עמקות השכל שיש להצדיק בזה, אף על פי כן בזה בעצמו שמקבל העצה והולך בדרך עצתו, על ידי זה נחקק בו אמת ונשלם האמונה, ועל ידי זה תבוא הגאולה היינו שעל ידי קדושת העצה שהוא כולו זרע אמת שהיא נובעת ממוח ושכל הצדיק שהוא כולו אמת, על ידי זה נחקק בו אמת שזוכה להרגיש בלבו ודעתו התנוצצות והארה גדולה מקדושת האמת ומשתוקק ומתגעגע רק אל האמת, ועל ידי זה נשלם האמונה שזוכה להבין כמה להאמין, וגם האמונה הוא בשלימות אצלו עם התנוצצות והארת הדעת קדושה כנ"ל.

"וזה שסיים בסוף המאמר יכול יהיו התלמידים לומדים ואינם מבינים, תלמוד לומר וכו' ערוך לפניכם כשלהן ערוך, זה בחינת הגאולה שלעתיד יתגלו כל החכמות כשלהן ערוך, כמו שכתוב (ישעיה יא) ומלאה הארץ דעה ולכאורה אין מובן העניין יכול יהיו התלמידים וכו' מה ענין לכאן, וגם מה שרימוז ענין הגאולה בענין ערוך לפניכם כשלהן ערוך, אך לפי הנ"ל יש לפרש כי הנה העצה שמקבל מהצדיק הוא גם כן על ידי האמונה, כי אינו זוכה להשיג עדיין הטעם והשכל האמת שיש לו להצדיק בהעצה הזאת נמצא שהתלמיד או בחינת לומד ואינו מביין, היינו כמו מי שלומד איזה הלכה ואינו מביין הטעם והמקור של פסק הלכה הזאת, שאז אף על פי שיודע ההלכה באמת כמות שהיא אבל אינו יודע לפלפל בה וללמוד ממנה למקום אחר, ובאם ישתנה איזה ענין קצת שוב אינו יודע איך להבין ולהורות, מאחר שלא קיבל רק ההלכה כמות שהיא ואינו יודע טעמה אבל אם יודע שורשה וטעמה או יודע לפלפל בהלכה וללמוד ממנה למקום אחר, ובאם ישתנה איזה ענין אזי יודע גם כן להבין ולהורות, כפי מה שמביין משרש וטעם ההלכה ממילא מובן מזה שאם נשתנה איזה ענין אזי הפסק ההלכה באופן אחר כמובן כל זה לכל כמו כן לעניינינו, כי באמת אף על פי שהתלמיד אינו מביין שורש והטעם העצה של הצדיק ומקבל העצה רק באמונה, אף על פי כן על ידי זה בעצמו נחקק בו גם כן האמת כנ"ל, ואם כן הו אמינא שלעולם לא יבוא על שורש הטעם והאמת שבעצה זאת, שזה בחינת התלמידים לומדים ואינם מבינים תלמוד לומר וכו', היינו שהכתוב מודיע שעל ידי זה בעצמו שהתלמיד מקבל העצה רק באמונה, יזכה על ידי זה להשיג גם האמת והשכל והטעם של העצה, כי על ידי העצה שמקבל נחקק בו אמת, ועל ידי זה נשלם האמונה ועל ידי זה בא הגאולה, והגאולה הוא בחינת התגלות הדעת והחכמה כשלהן ערוך נמצא שעל ידי זה בעצמו שמקבל העצה זוכה אחר כך להתגלות הדעת עד שזוכה להבין האמת והשכל של העצה, וממילא מובן כי אז נשלם האמונה בשלימות יותר גדול וזוכה על ידי זה לשלימות התגלות הדעת שהוא בחינת אור האמת בהארה גדולה ביותר, ועל ידי זה נשלם האמונה ביותר וכן חוזר עוד הלילה וכו' עכ"ל".

❖ סדרת מאמרים בעניין: דרך ברסלב ודרך ליטא, הילכו שניהם יחדיו? ❖

בדורנו אנו עדים ב"ה לתופעה ההולכת ומתרחבת של בני ישיבות אשר התחנכו בישיבות ליטאיות, המתקרבים בשלב מסוים של חייהם לדרך ברסלב, ומוצאים בה טעם נפלא. והנה לאנשים שאינם מכירים מבפנים את שני הדרכים ומסתכלים על הדברים מבחוץ, שני הדרכים עלולים להיראות כביכול כסותרות זו את זו באופן שכמעט אי אפשר להפגיש ביניהם. אולם לאמיתו של דבר, מי שמכיר ומתבונן יותר לעומק, יודע שיש בין שני הדרכים הרבה נקודות מקבילות ומשלימות, והחיבור ביניהם מהווה קרקע פורייה שמאפשר צמיחה מיוחדת. ברצוננו להתבונן במאמרים הבאים בכמה נקודות השייכות לענין זה.

מאמר א

הזיקה בין עולם המוסר הליטאי לדרך החסידות

אצל אותם מהעולם הליטאי שעסקו גם כמוסר בצורה רצינית, ולא משום שדרך המוסר ודרך החסידות הם תאומים זהים, ובוודאי יש ביניהם הרבה חילוקים, אולם בראש ובראשונה יש ביניהם הסכמה עקרונית שחשוב לעסוק בתחום של עבודת הנפש, ואין להסתפק רק בלימוד הש"ס ובקיום הלכה, וזו נקודה חשובה ויסודית מאוד שבין גדולי המוסר ובין גדולי החסידות הדגישו אותה, שלפי המוצב כיום, אין יהודי יכול להגיע לתכליתו אם לא יעסוק באופן מודגש גם בעניינים הקשורים לתיקון המידות, אמונה, אהבה ויראה. ולכן אנו מוצאים הרבה מגדולי המוסר בדורות האחרונים שמחמת שהיו מבקשי ה' באמת, נחשפו גם לעולם החסידות ולמדו משם מושגים ורעיונות והיכרו אותם עם עבודתם המוסרית, כמו למשל, הגרא"א דסלר זצ"ל שעסק רבות בכתבי חב"ד ור' צדוק ושאר ספרי חסידות, או הגר"ר יצחק הוטנר זצ"ל שהיה לו קשר עמוק לספרי חב"ד, ועוד רבים ומובים ששאבו מעט או הרבה מעולם החסידות.

ובפרט הדברים נכונים בדורות האחרונים, שהלה התרחבות גדולה בעולם ה'מוסר', ואם בתחילתו עסק המוסר בכמה רעיונות ועקרונות בלבד, ובעיקר סביב התבוננות ביראת העונש ותיקון המידות, בהמשך התרחב עולם המוסר יותר בכמה וכמה בתי מדרשות, ונוצרו בו גוונים שונים של בעלי עבודה ובעלי מחשבה, ומהם אף שעסקו בקבלה ופנימיות התורה על דרך המוסר, וככל שהעולם המוסרי התרחב והעמיק יותר, כך הוא נעשה כלי קיבול מוכשר יותר לקבל גם את האור של תורת החסידות, שאף היא ביסודה עוסקת כמוסר ותיקון הנפש, אלא שהיא נעוצה יותר בפנימיות התורה, ולכן בדורנו אנו רואים יותר ויותר אנשים שמתוך עיסוקם כמוסר ומחשבה, הגיעו מכך לעסוק גם בקבלה וחסידות ברמות ורבדים שונים, והדברים מתחברים אצלם, דבר שלא היה מצוי כל כך בעבר, וזה מתוך התרחבות דרכי המחשבה והלימוד שזכינו לה בדורות האחרונים, דבר שנותן מקום לכלול יותר ויותר גוונים ולראות אותם כמשלימים ולא כמתנגדים, וכמו שרואים למשל היום שספרי חסידות מובהקים כמו שפת אמת או ספרי רבי צדוק מלובלין, נעשו נכסי צאן ברזל גם בתי מדרש שאינם חסידיים, והרבה יסודות חזקים משם ומספרים נוספים נכנסו לכל בתי המדרשות.

ולכן, בוודאי אם היינו באים לקחת 'למדן ליטאי' רגיל, או 'איש הלכה' ליטאי רגיל, ומנסים להכניס אותו לעולם החסידות, הוא היה מרגיש מן הסתם זרות גדולה, ולא רואה בה דבר שמתחבר אליו, [אלא אם כן הוא מרגיש בתוכו חסרון גדול שלא מצא לו מילוי בספרים שבהם הוא רגיל ללמוד], אבל אם ניקח ליטאי שעוסק גם כמוסר, ובפרט אם הגישה שלו רחבה יותר, ולמד גם רבי ירוחם ומכתב מאליהו ועלי שור, ושמע שיעורים מרבי משה שפירא ומהרב פינקוס וכדו', וננסה לתווך לו רעיונות מספר חסידי כמו תניא וליקוטי מוהר"ן ורבי צדוק וכו', ברור שנקודת המוצא שלו הרבה יותר מאפשרת חיבור והבנה לרעיונות המוצעים שם, ויכולה להיות לו בהם הבנה ותפיסה לאור הרקע הקודם שלו. כך שאנו חוזרים למה שכתבנו בתחילת דברינו, שהחיבור בין העולם הליטאי לעולם החסידי כיום עובר דרך עולם המוסר, שהוא בבחינת ה'ממוצע' המחבר בין ליטא לחסידות.

הגוונים בעולם הליטאי

א. ראשית, העולם הנקרא 'ליטאי' אינו אחד כידוע, ואפשר אולי לחלק את עולם התורה הליטאי כיום לשלושה גוונים: למדני, הלכתי, מוסרי.

יש את החלק של ה'למדנים' שעיקר עניינם הוא לימוד התורה בעיון או בבקיאות, לאו דווקא כדי להוציא מהלימוד הלכה למעשה, וגם אינם משקיעים הרבה בענייני הנפש כמו תיקון המידות או היפוש קרבת ה' מעבר להנאה שמרגישים בעצם הלימוד, אלא עיקר העיסוק והעניין הוא סביב הלימוד בעצמו. ויש את החלק של בעלי הלכה, שמרגישים נטייה יותר להלכה למעשה, או שהגיעו למסקנא שתכלית הלימוד הוא להוציא ממנו הלכה למעשה, ועיקר עיסוקם ועניינם הוא בלימוד הנוגע להלכה למעשה, ובפתרון שאלות הלכתיות וכיוצא בזה. ויש את הגוון המוסרי מיסודם של בעלי המוסר, שמשקיעים הרבה זמן וכחות נפש בעיסוק המוסרי ובתיקון הנפש, וגם בזה יש הרבה גוונים כידוע.

הגוון המוסרי בצביונו המקורי היה מצוי יותר בדורות קודמים, אולם בדורנו ניתן לומר שאם כי כמה מהיסודות של בעלי המוסר השתמשו בציבור הרחב, כגון המנהג לקבוע סדר מוסר, ולשמוע שיחות מוסר, מכל מקום הרוב המוחלט של עולם התורה הליטאי אינו נמצא בקו הזה, והעיסוק בתחום המוסרי בצורה רצינית הוא יותר נחלתם של יחידים, בעלי נפש רגישה או נטייה מוסרית או מבקשי ה' מיוחדים, ואילו הרוב אינו עוסק בזה כל כך. אולם בדרך כלל אין זה מחמת קביעת השקפה ברורה שכך צריך להיות, אדרבה, יש בציבור הערכה גדולה לגדולי המוסר שהנחילו את יסודות דרך המוסר, אלא זה נובע כנראה מירידת הדורות, שכיון שהעסק המוסרי הוא ענין פנימי יותר, באופן טבעי הוא נחלתם של יחידים ולא של כלל הציבור.

המבנה המשותף לדרך ליטא

ב. והנה כאשר אנו רוצים להגדיר את 'דרך ליטא', צריך למצוא צד השווה המשותף לכולם, והצד השווה הוא בשתי נקודות: א. הכרה במעלה המיוחדת של לימוד התורה כדרך עליון שבכחו להביא את האדם לתכלית שלימותו [אמנם, דווקא בצירוף כמה תנאים, שבעלי המוסר הרבו יותר להדגיש אותם]. ב. היצמדות מוחלטת להלכה כלי לוו ממונה.

כמובן שלא כל מי שנקרא 'ליטאי' לומד בכל הזמן שהוא וכול, ואינו עובר אף פעם על הלכה, אולם אנו מדברים על עקרונות, ובתור עקרון, כל מי שהתנהג בדרך הזו ורוצה לשמר אותה, יודע והיה רוצה להיות כך ולראות כך את ילדיו, גם אם בפועל הוא לא אוהו בזה.

הקשר המיוחד בין תנועת המוסר לתנועת החסידות

ג. מעתה, כאשר אנו מחפשים השקה בין דרך ליטא לדרך תנועת החסידות בכללות, נוכל למצוא את הקווים המשותפים ביתר קלות ומבטיחות

❖ תמיד הקליפה קודמת לפרי \\\ הרב ארז משה דורון ❖

שאלה:

הרב ארז שלום וברכה.
אני בעל תשובה כבר כעשור. נשוי. אב לילדים מתוקים. ברוך השם.
יש נקודה מהותית שאני לא מצליח להבין. שבת אני מכניס די בלחץ (לא יודע להתארגן טוב עם זמנים).
בסעודה ראשונה יש אור גדול, ומרגיש קדושה ויפוי. למרות שאני כל כך עייף, הכל טוב ויפה.

בשבת בכוכר אני פשוט מתעורר ומרגיש כמו שק תפוחי אדמה. נרדם ונרדם. לא אורות ולא יופי. עייף בלי גבול. והלב אטום וכבד. והכל כבד. כל שעה אני מוצא את עצמי ישן במקום אחר והכבדות והעייפות רק מתגברים ומתגברים. התפילות כבדות עלי. ושוב הסלטים והחלות. והסעודות. והבלגאן. ואין אור. אני מרגיש כלוא בתוך המצב הזה. כביכול אין לי דרך לצאת מהמקום הזה. לפעמים אני מצליח לגרד את עצמי, ולהתפלל או להגיד תהלים כראוי, לשיר שירי שבת. לפעמים זה קצת עוזר. רק לכמה רגעים. ואז אני שוב משתרך בכבדות.

פעם קראתי איזה מאמר מדהים על שבתאי, שזה הכוכב השולט ביום שבת, וזה כוכב של שפיכות דמים ודינים, וזה יום קשה כביכול, ויש לשבת כוח להפוך אותו. וזכר שפתאום הרגשתי שמבינים אותי, אך הוא אבד לי אחרי קריאה אחת.

זה מוזר מה שקורה לי. לא מבין למה, ומה אפשר לעשות כדי לשנות את המציאות המוזרה הזו. עוד אציין שכאשר השבת יוצאת, התחושות האלה לרוב עוברות ואני ערני להפליא, והכבדות נעלמת.

תשובה:

שלום רב,

מה שאתה מתאר כל כך מוכר ובמידה רבה אכן גורם חלישות הדעת ובלבול. למה היום הכי קדוש או לפחות חלקים ממנו נחווים לעיתים כל כך קרובות כיום עצוב, מעמים, מכביד וריק, שרק מהכים שיעבור? זה מבייש אותנו, זה מבייש את השבת, זה מבייש את כל התורה.

אבל באמת אם נסתכל טוב נראה שהתופעה המוזרה הזאת לא מתרחשת רק בשבת, היא עלולה להופיע ואכן מופיעה לעיתים קרובות גם בזמנים ובמצבים אחרים שאמורים להיות מאד קדושים ומאירים ופנימיים ואנחנו חווים בהם הושך ועצב. למה הלב נסגר והמוח מתרוקן כשניגשים לדבר הכי מרומם – תפילה? למה בקברי צדיקים שאמורים להיות מקום שהכל נפתח – מרגישים לעיתים כל כך חסומים? למה זמנים מרוממים של חג כמו פסח, מצטיירים לעיתים כעול מתיש ולא כחירות ואושר?

רבי נתן עונה תשובה מאד ברורה: "תמיד הקליפה קודמת לפרי". בכל פעם שאנחנו עומדים בפני פרי קדוש, רגעים של התעלות ושמחה, התרוממות רוח וקרבת אלוקים, תמיד מופיעה לפני כן הקליפה שמסתירה אותם, החושך שקודם לאור. זה לא עונש, זו לא התעללות, זה שמירה על הקודש מפני מי שאינו ראוי לו.

ההסתרה והחושך עלולים לייאש ולהחליש, אבל יש בהם גם ברכה, כי באמת הם לא מיועדים להחליש אותנו, אלא להחליש את זיהות הדעת שלנו, לגרום לנו לעצור, להבין שזה לא מובן מאליו שניכנס פנימה, רק לשאת תפילה לפני שאנחנו ניגשים אל הקודש. לפני שיפתחו בפנינו שערים.

לפני שהשבת או התורה והמצוות יאירו לנו פנים אנחנו צריכים לסגל ענווה, להיכנס לקודש עם ראש מורכן ולב הומה, עם חרדת קודש, עם התרגשות של הכרת טובה כמו שנעשה לו גם ופלא על טבעי. וכל זה מושג על ידי התמדת הרצון מצד אחד ומצד שני על ידי ההמתנה וההכנעה והנכונות להמשיך לעשות רצונו יתברך, גם כשהלב סגור, וגם כשכלום לא מאיר.

והעצה בפועל היא לקחת אוויר, לא להתייאש ולא לוותר על הרצון להיות בשבת כראוי לה ולנו, שהרי כפי שאמרו חז"ל: אנחנו בני הווג של השבת. ולהפש דרכים מעשיות להתחבר למה שמוטל עלינו, אם זה להוריד דברים שלא מתאימים ולהוסיף מה שכן מתאים, במאכלי השבת, בשירים, בסיפורים, בלימודים של שבת. לחפש ולמצוא את 'השבת שלי'.

כמו קליפה גשמית, צריך להמתין ולא לנסות לפצח את הקליפה בכוח. צריך להמשיך ולשאת תפילה, להמשיך לרצות ולקוות ולראות מה כן ניתן לעשות, והפרי אכן בוא יבוא.

ארז משה דורון

חבורות שיעורים ובתי-כנסת למקורבים! \\\ לדיווח על שיעורים ועוד נא להשאיר הודעה בקו הניכוי הישיבות – ברסלב, בשלוחה: 72

עיר	נושא השיעור	מגיד השיעור	יום ושעה	לפרטים
בני ברק	הליכה עם תורה 'תמימי דרך'	לומדים בחבורה חבורת חניכי הישיבות ב"ב	מלווה מלכה!!	0548487317
בני ברק קרית הרצוג	ליקוטי הלכות	לומדים בחבורה	מוצאי שבת בבית פרטי בשעה: 10:00	0548496139
בני ברק קרית הרצוג	שיעור התחזקות	נושא בפרשה	בכל ליל שבת מברכים	0548496139
בני ברק בית שמש	התחזקות חבורה ללימוד לקוטי מוה"ר"ן	רבנים שונים לומדים בחבורה	יום שני בערב לבחורים יום שישי בשעה: 11:00 בבוקר	0548517128 0548528387
קרית ספר	בית מדרש 'נצח ישראל'	תפילות \ שיעורים \ מלווה מלכה ועוד	רח' מסילת יוסף 34 (מאחורי 'בר כל')	

”דף מן השמים“ \\\ פוסק עדת תימן מרן הגאון הרב יצחק רצאבי שליט”א \\\ מאת: דן כהן.

הבאנו בשיעור (מוצש”ק ראה התשע”ט) שאלה, האם מישוהו יודע מהיכן הגיע המקור או אם יש נוהגים שלא להניח את ראש המטה לכיוון הדלת. לידידנו הרב אלעזר הגבי יצ”ו נפל כמו מן השמים בס”ד, דף תלוש מן הספר פעולת הצדיק (דף רס”ה) השייך להסידות ברסלב, ויתכן לדעתו כי משם הגיעו שרשי הדברים. הוא הביא לי לשם כך דף זה.

בשבועות האחרונים שמתי לב לתופעה חדשה בכתי המדרש בעיר בני ברק. דפים של ספרי ברסלב כמו: ספר המידות, ליקוטי עצות מבוורות, אשר בנחל, פעולת צדיק ועוד מונחים על שולחנות בכתי מדרש רבים בעיר התורה והחסידות.

לא מדובר בצילומים מהספרים הקדושים אלא בדפי הספרים עצמם. לא ידעתי מי עומד מאחורי הפצת דפים אלו? ומדוע הוא עושה כך?

המדובר שם הוא על רבי נתן מברסלב, תלמיד מוהר”ג זצ”ל, רבי נחמן מברסלב. מוכבא שם כי הוא יושב בבית המדרש ימים ולילות, ובקושי אפילו למען האוכל היה יוצא, ולא היה שייך כמעט לדבר אתו. אוכל ובורח מיד לבית המדרש. אבל מצד שני, בני ביתו רצו שהוא יתעסק במסחר להביא להם פרנסה.

אנחנו לא ניכנס לכל הסיפור, רק אל חלקו, ששלוהו אליו את גיבו בשאלה, מה עם הפרנסה? ועין לו מוכרחים למות. כל כך היה קבוע במוחו יום המיתה ויום הקבורה, עד שהוא חשש כי נשאר אולי רק כמה ימים ספורים, ואיך אוכל להתבטל אפילו רק שעה בשביל הסחורה?

לכן הוא התבטא לגיסו, וענה כך: אתה אומנם צודק, אבל מה בכל זאת אעשה, הרי נצטרך לשכב עם הרגליים מול הדלת (בדרך

בשבת האחרונה לאחר תפילת מוסף נפתרה התעלומה. ניגש אלי בחור ישיבה ליטאי וסיפר לי סיפור ישועה אישי: שבת שלום, דן.

בחוודש אב נסעתי עמך בנסיעה המאורגנת ליבנאל, היו לי הרבה מניעות להגיע, ובפרט שלא היה לי כסף לשלם על הנסיעה, למרות זאת התגברתי על הכול ונסעתי כי רציתי לסיים ספר תהילים על ציונו של הצדיק ולזכות בישועה.

ברוך ה', ובסייעתא דשמיא זכיתי להתארס לפני כשלוש שבועות. קראתי תהילים וזכיתי לישועה. אבל לא רק תהילים...

אני גם עשיתי עוד משהו. מצאתי ספרי חסידות ברסלב פגומים בנגיזה, והחלטתי לקחת את

הספרים לפרק אותם לדפים בודדים ולהפיצם בכל בתי המדרש בכני ברק.

תראה, היום אנשים מתעצלים לפתוח ספר שלם וללמוד בו, אך בדפים בודדים כל אחד מסתקרן לדעת מה כתוב... ומעיינים בהם...

מידי שבוע אני מפיץ דפי חסידות בכתי כנסת רבים. גם בבית מדרשו של פוסק עדת תימן הגאון הרב יצחק רצאבי שליט”א שמתי דפים. לבית מדרשו של הפוסק קוראים ”פעולת צדיק” ולכן בחרתי לשים שם דפים מהספר ”פעולת צדיק” (זה ספר שכתבו הצדיק מיבנאל על חייו ופועלו הקדוש של רבי נחמן מברסלב). לאחר מעשה התבררה לי עובדה מאוד מעניינת.

הרב רצאבי שליט”א בשיעורו המרכזי במוצאי שבת שאל שאלה, האם נמצא מקור לעניין שלא לשים את ראש המיטה כלפי דלת הדר השנה?

ואחד האברכים, הרב אלעזר הגבי שליט”א מצא דף בבית המדרש מהספר ”פעולת צדיק” והביא אותו לרב רצאבי שליט”א. הרב עיין בדף ואורו עיניו כי מצא בו תשובה לשאלתו.

שיעוריו של הרב רצאבי הנמסרים במוצאי שבת מוקלדים ותלמידיו מוציאים חוברות משיעוריו ומחידושו. כך מצאנו את הדברים בחוברת ”שערי יצחק” (פרשת כי תבא התשע”ט עמוד 21):

שמניחים נפטר, לא עלינו), אלו היו מילותיו.”

עיין שם בדברי הרב רצאבי שליט”א שאומר שנראה שהיו שנהגו להניח את ראש המת לכיוון הדלת ומוזה השתלשלה הנהגה אצל אנשים שלא לשים את מיטתם לכיוון הדלת.

הבחור סיים את סיפורו ואמר: ”ראה איזו השגחה פרטית מופלאה, הצדיק פועל בשמיים למצוא שידוך לכל מי שיקרא ספר תהילים על ציונו, כפי שהבטיח אני זכיתי לישועה בזכות פעולתו של הצדיק בשמיים.

שמתי גם דף של ספר ”פעולת צדיק” בבית המדרש ”פעולת צדיק” וה’ גלגל זאת לידיו של הפוסק הרב רצאבי שליט”א שציטט בשיעורו המרכזי ואח”כ הדברים נכתבו בחוברת ”שערי יצחק”.

הנתייט מאוד מסיפורו של הבחור הליטאי והיכיתי למוצאי שבת כדי להעלות את הסיפור על הכתב ולפרסמו ברבים.

{דפי הפצה לדוגמא}

אמר רבינו הקדוש:

”רציתי שהעניין שלי יתפשט בלבבות האנשים המתמידים בעבודתם כאנשי ליטא!!”

(שיזו שרפי קודש ז”ב, סימן ז”ר)